

gratia merito confirmatio dicitur, quia et potest supponere concessionem validam, et semper supponit saltem externam concessionem, quæ substantialiter (ut sic dicam) confirmari valeat, si substantialem habuit defectum; sicut etiam dicitur ratificari professio, vel matrimonium factum cum impedimento irritante, per iterationem consensuum post ablatum impedimentum; tum etiam quia, in præsentis casu, ratio et jus cogit ad talem verbi interpretationem, ne dispositio principis ex certa scientia fiat illusoria et irrationabilis, quod in legibus vitandum est, et consequenter etiam in privilegiis, maxime cum fiunt ex certa scientia.

14. *Limitatio Alexandri et Tuschi scrupulosa nimis.* — Atque hinc aliqui ex juristis, præsertim Alexander, quem sequitur Tuschus, dicunt duas esse condiciones necessarias ut hæc assertio procedat. Una est, quod confirmatio proferatur ex certa scientia; alia, quod revera in principe præcedat cognitio defectus et nullitatis prioris privilegii, quia si non præcedit hæc cognitio, non potest subsequi voluntas efficax validandi illud, nec privilegium in re ipsa erit ex certa scientia, sed nomine tantum. Sed hoc scrupulosum est, reddit enim incertas omnes hujusmodi confirmationes. Quis enim novit an princeps exacte examinaverit valorem prioris actus, vel, licet præcesserit examen, unde constare poterit an intellexerit princeps nullitatem? Et ideo alii auctores illa non distinguunt; sed, eo ipso quod privilegium recitat ex certa scientia aliquo ex modis supra dictis, censetur habere illam efficaciam, quia et præsumitur princeps habere scientiam, quam proficitur, vel licet illam forte non habeat, censetur habere voluntatem confirmandi actum, sicut indiget; hæc enim voluntas confusa haberi potest sine cognitione rei prout in se est, et sufficit ad conferendum valorem actui, si in se fuit nullus, etiamsi ignoretur. Sic enim dubitans de professionis valore, ratificat illam per novum consensum, et potest dici ratificare ex certa scientia, non quia cognoscat esse nullam, sed quia non cognoscit fuisse validam, et nihilominus absolute nunc vult illam de novo facere, si necesse sit. Sic enim hæc confirmatio, licet sit ex voluntate absoluta revalidandi privilegium quando cognoscitur nullitas præcedens, potest esse conditionata, quando res ignoratur vel est dubia, scilicet, *volo confirmando de novo concedere, si indiges*, quæ voluntas efficacissima est, si in re præcessit defectus, sicut patet

in absolute data sub conditione, *in quantum possum, et indiges*, et in rebaptizatione sub conditione, et similibus. Ita ergo censeo esse intepretandam hanc confirmationem ex certa scientia, ut ad illam sufficiat professio (ut sic dicam) principis confirmandi tali modo, cum vera et efficaci voluntate illi proportionata, sive cognitio nullitatis in re ipsa præexistat in persona et intellectu confirmantis, sive non.

15. *Nunquam princeps confirmat ex certa scientia, nisi illud quod a principio concedere potest.* — Hinc vero sequitur, ad hujusmodi effectum, et ut locum habeat dicta regula, necessarium esse ut actus confirmandus talis sit, ut possit sola voluntate et facultate confirmantis fieri: nam si actus ille pendeat ex consensu alterius, non poterit per solam confirmationem principis ex nullo fieri validus, quantumvis ex certa scientia procedat. Patet, quia ex certa scientia solum colligimus voluntatem principis; voluntas autem principis, quantumvis absoluta, non excedit in efficacia potestatem principis; unde non potest consensus alienæ voluntatis supplere, nec naturalia impedimenta vel inhabilitates tollere; et ideo non potest Pontifex per suam confirmationem solam ratum facere matrimonium nullum, vel professionem; sed poterit tollere impedimenta annullantia de jure humano, ut per consensus novos ratificetur actus; tamen, quia, in materia privilegiorum, actus talis est ut ad illum efficiendum voluntas principis sufficiat, quia princeps est propria causa efficiens privilegii, ut supra visum est, ideo indistincte procedit regula, quod confirmatio ex certa scientia æquivalet concessioni privilegii. Nunquam enim princeps confirmat ex certa scientia privilegium, nisi quando posset illud a principio concedere, et hoc est per se necessarium et intentum in tali confirmatione. Quod si aliquando confirmatio ex temeritate excedat potestatem, id est accidentarium, et non mutat naturam actus; nam etiam concessio privilegii potest interdum esse temeraria et excedere potestatem, et nihilominus absolute verum est privilegii concessionem dare jus, quia intelligitur de legitima concessionem; idem ergo est servata proportione de confirmatione ex certa scientia.

16. *De aliquibus restrictionibus confirmationum solitis addi.* — Præterea, ut hæc confirmatio talem effectum consequatur, oportet ut simpliciter detur, et nihil addatur quod repugnet revalidationi actus nullius, seu concessio-

ni novæ privilegii amissi. Hoc adverte propter quædam indulta pontificia, in quibus confirmantur ex certa scientia privilegia, non tamen absolute, sed cum addito aliquo quod potest ita restringere confirmationem, ut, licet sit ex certa scientia, non confirmet privilegium, si in eo non impletur conditio. Talia censentur illa verba *prout sunt in usu*, quæ aliqui Pontifices addiderunt confirmando privilegia aliquarum religionum, ut Gregorius XIII confirmando privilegia Minorum, in Bulla *Ex benigna*, ann. 1775, et in alia confirmatione religioni Jesuitarum concessa, et in alia pro religionem Clericorum qui vocantur ministri infirmorum, et Sixtus V confirmando privilegia Cisterciensium; quæ refert Emman. Rod. dicta quæst. 8, art. 1, et in art. 2 interpretatur, per illam restrictionem, significari Pontificem velle confirmare privilegia quæ sunt in viridi observantia suumque valorem retinent, non autem illa quæ invalida sunt. Sed non videtur hoc universaliter intelligendum de omni nullitate, sed de illa quæ per non usum, vel per contrarium usum inducta est, aut etiam e converso de quacumque abrogatione vel revocatione, ratione cujus talia privilegia jam non sunt in usu. Quia hoc in rigore ac præcise significant illa verba *prout sunt in usu*, et amplianda non sunt, cum restringant beneficium principis. Atque ita videtur exponere similem particulam referens plures alios Mand., in dicto tract. de Privileg. ad instar, Gloss. 15, in princ.

17. *Idem judicium ferendum est de similibus limitationibus, qualis est illa Gregor. XIII confirmandis privilegia Clericorum, qui dicuntur ministri infirmorum, cum illo addito: Dummodo sub nullis revocationibus non sint comprehensa.* Item illa Leonis X confirmandis privilegia Minorum: *Prout in libris ordinum reperiuntur*, supplement., concess. 491. Nam quæ in illis non reperiuntur, non intelliguntur ibi confirmata, nisi alias sint authentica per Bullas, aut alia publica instrumenta, nam hæc non excluduntur. Illa enim verba, licet restringant ad privilegia scripta, ad ampliandum nihilominus posita sunt, ut inter scripta comprehendantur quæ in libris ordinis inveniuntur. Denique alia limitatio usitata post Concilium Tridentinum in confirmationibus privilegiorum esse solet: *Dummodo Concilio Tridentino non sint contraria*, et patet ex Bullis Gregorii XIII supra citatis, et ex Bulla Sixti V anni 1587, *Et si mendicantium*, in qua confirmat Minorum privilegia ex certa scientia, et cum illa limitatione, quæ est conformis re-

vocationi privilegiorum regularium repugnantium Concilio Tridentino, factæ a Pio IV in Bulla anni 1565, quæ incipit: *In Principis Apostolorum, etc.*, de qua revocatione in proprio tract. de Rel., Deo dante, dicitur.

18. *Probabile esse non omnia quæ sunt Concilio Tridentino contraria esse revocata, sed ea tantum quæ expresse revocantur a Concilio per clausulam Non obstantibus, etc.* — Nunc solum adverte aliud censei posse quod privilegia sint contraria Concilio Tridentino, aliud vero quod sint per illud revocata. Probabile enim est non omnia quæ illi sunt contraria, esse per illud revocata, sed illa tantum quæ expresse revocantur a Concilio per clausulam, *Non obstantibus, etc.* Et propterea fortasse interdum illa clausula additur, interdum non additur, ut patet ex sess. 23, cap. 8 de Reformation., et sess. 24, cap. 11; et sæpe alias, et infra generaliter dicitur. Hinc ergo conjectatur Emman. Roder., dicta quæst. 8, art. 6, clausulam illam, *Dummodo Concilio Tridentino non sint contraria*, intelligendam esse tantum de privilegiis revocatis a Concilio. Sed contrarium videri potest, tum quia, ut dixi, diversa sunt esse revocata et esse contraria, et in diversis non fit interpretatio unius pro alio; tum etiam quia sumus in materia odiosa: nam privilegium contrarium Concilio odiosum est, et ideo illa verba quæ repugnant huic odio, in omni proprietate et rigurosa amplitudine intelligenda sunt; tum denique etiam quia talia privilegia, licet non sint revocata per Concilium, videntur revocata per Pium IV, cui plane sequentes Pontifices in prædicta restrictione conformari voluerunt. Sed nihilominus valde probabilis est illa expositio: nam, ut infra dicam, probabilis est Pium IV solum revocasse privilegia contraria illis decretis Concilii in quibus ipsum Concilium noluit privilegia contra illa valere: unde hæc tantum reputantur simpliciter contraria Concilio, nam ubi illud non revocat privilegia, tacite illa admittit, et ita non sunt illi contraria. Quod si hoc verum est, clare constat in eodem sensu esse dictam clausulam intelligendam. Sed hoc accuratius examinabitur infra tractando de revocatione privilegiorum.

CAPUT XIX.

NONNULLA DUBIA CIRCA CONFIRMATIONEM PRIVILEGIORUM EXPEDIUNTUR.

1. *Primum dubium.* — Nonnulla vero supersunt explicanda dubia circa hanc confirmatio-

nem. Primum est, utrum simpliciter et sine restrictione data ex certa scientia, habeat vim restituendi etiam privilegia revocata. Videtur enim ex dictis sequi consequenter pars affirmans, quia confirmatio ex certa scientia restituit privilegium amissum per non usum, vel per usum contrarium, quando contraria limitatio non adhibetur; ergo etiam restituet privilegium revocatum ab homine, quicumque ille sit. Item habet potestatem hæc concessio revalidandi quod a principio fuit nullum; ergo multo magis quod fuit validum, licet fuerit revocatum. Denique hæc confirmatio æquivalet novæ concessioni, ergo. Et ita tenet aperte Rosel., verb. *Absolutio*, n. 123, inde concludens per similem confirmationem restitutum esse Minoribus privilegium exemptionis a solutione quartæ canonicæ portionis, quod fuerat revocatum in Clemen. *Dudum*, de Sepulch., et sequitur Roder., dicta quæst. 8, art. 3; citat Gloss. in cap. *Cum accessissent*, de Constitut., verb. *Confirmatum*, et Panormit. in cap. *Cum super*, de Caus. possess., n. 4; sed ibi generaliter loquuntur, non specialiter de privilegiis revocatis.

2. Potest ergo in contrarium objici, quia, ut lex revocet privilegium, non satis est quod contra illud disponat, nisi expresse illud deroget, ut dicitur; ergo eadem ratione, ut confirmatio restituat privilegium, non satis est quod illud confirmet ex certa scientia, nisi expresse dicat confirmare illud, non obstante revocatione; imo nisi hoc dicat, non videtur esse confirmatio ex certa scientia quoad hunc effectum. Et confirmatur, quia alias, si nunc confirmantur omnia privilegia alicujus religionis ex certa scientia, non addita illa limitatione, dummodo Concilio Tridentino non sint contraria, manebunt confirmata et restituta omnia, etiamsi contraria sint. Quod difficile creditur est; alias, per confirmationem privilegiorum Societatis, in qua non ponitur illa limitatio, ut ex compendio constat, omnia illius privilegia revocata per concilium essent restituta. Unde idem Emman., d. art. 1, videns fortasse vim illationis, ad vitandum illud consequens, conjectat clausulam illam, quæ deest in nostro compendio, esse in originali, quia post Pium V non vidit Pontificem aliquem confirmasse absolute, et sine illa restrictione, privilegia; sed revera illa limitatio non est in originalibus; nam Gregorius XIII, in Bulla *Quanto fructuosius*, et in Bulla *Ascendente Domino*, et Gregorius XIV et Paulus V in suis Bullis confirmatoriis, absolute et sine illa re-

strictione privilegia Societatis confirmant, ex certa scientia et potestatis plenitudine; ergo erunt restituta omnia quæ per Concilium Tridentinum fuerant revocata; quod tamen etiam ipsa Societas non agnoscit ex vi talium confirmationum.

3. Igitur pro resolutione, advertendum est aliud esse privilegium fuisse a principio falsum, subreptitium, aut alia ratione nullum, aliud vero fuisse validum, et postea revocatum: nam prius privilegium non conceditur de novo per confirmationem, etiam ex certa scientia, nisi expresse dicatur, non obstante falsitate aut surreptione. Ita sumitur ex Rot., tit. de Confirmat. util., decis. 2, in novis; Panorm., in cap. *Inter dilectos*, de Fide instrum., n. 8, ubi late Felin., n. 6, et in cap. 2 de Rescript., n. 42, ubi alios allegat; et ratio prioris partis est, tum quia privilegium falsum vel subreptitium nunquam fuit concessum revera, quia nec princeps illud concessit; sed confirmatio est de privilegiis concessis: ergo non cadit in illud; tum etiam quia talis confirmatio, non facta narratione talis defectus, subreptitia est. Unde patet ratio secundæ partis; nam Papa potest de novo dare privilegium, etiamsi fuerit falsum; ergo si id satis declarat, sufficit. Privilegium autem semel validum vere fuit concessum, et ideo in illud potest cadere confirmatio, etiamsi revocatum sit: inquirimus autem an cadat ex vi confirmationis ex certa scientia.

4. *Distinctio de revocatione privilegii privata et ab homine, et de illa quæ facta est jure communi et ordinario.* — In quo ulterius distinguendum censeo de revocatione privilegii privata et ab homine, vel de illa quæ facta est jure communi et ordinario. Et de priori dico confirmationem privilegii ad illam extendi, quando particula *ex certa scientia*, vel *de plenitudine potestatis*, expresse ac formaliter ponitur, quia tunc recte procedunt rationes factæ. At vero si certa scientia non expresse ponitur, sed colligenda est ex narratis in indulto, non satis erit narrari formam privilegii confirmati, nisi fiat mentio revocationis ejus, vel addatur clausula *non obstantibus*, vel generalis de omnibus, etc., vel specialis de tali revocatione; quia alias non erit confirmatio ex certa scientia quoad talem circumstantiam, seu revocationem; quia cum sit privata, pertinet ad factum, vel privatum jus, quod princeps præsumitur ignorare, juxta cap. 1 de Constitut., in 6; ergo est necessaria scientia talis revocationis, ut, ea non obstante, privi-

legium restitui videatur. At vero quando certa scientia non exprimitur, sed ex narratis colligenda est, non extenditur ultra illud quod ex narratis colligi potest; ille autem defectus revocationis non colligitur ex narratis, nisi illius fiat mentio; vel nisi addatur clausula *non obstante*, quæ hoc suppleat; ergo neque tunc extenditur confirmatio ex certa scientia ad hunc effectum. Quod eadem ratione procedit, sive revocatio sit facta a superiore, sive per renuntiationem expressam vel tacitam.

5. *Si princeps confirmat ex certa scientia privilegium revocatum jure communi, censetur illud restituere, quia præsumitur non ignorare jus commune.* — *Species potius derogat generi, quam e contra.* — Secus vero videtur esse quando revocatio facta est jure communi, ex contrario fundamento, quod princeps præsumitur non ignorare jus commune, d. cap. 1; et ideo, si confirmat ex certa scientia privilegium revocatum jure communi, censetur illud restituere. Solet autem in hoc addi restrictio, distinguendo inter jus commune ordinarium, vel jus Concilii generalis, ut in priori servari debeat regula data; in posteriori autem necessarium erit ut fiat specialis mentio per clausulam *non obstante revocatione talis Concilii*, vel saltem, generalis Concilii in communi; quia Concilio generali non derogatur nisi per expressam clausulam, ut est regula jurisperitorum communis, quos supra l. 6 retuli. Sed, ut ibi dixi, illa sententia generaliter incerta est, et specialiter in privilegiis contrarium tradit ibi Felin. in regul. 1, n. 2 et 3; et infra n. 11, in 2 fallentia. Nihilominus tamen, quidquid sit de aliis casibus aut rescriptis in terminis in quibus nunc loquimur, videtur omnino vera, scilicet, quando privilegia in generali tantum confirmantur ex certa scientia; quia non est verisimile quod, per confirmationem adeo confusam et communem, derogetur speciali dispositioni Concilii generalis revocantis in particulari aliqua ex dictis privilegiis. Nam regula est, ut species deroget generi potius quam e contrario; ergo maxime servanda est quando auctoritas Concilii generalis intervenit. Et ideo censeo quod licet Gregor. XIII et Sixtus V non addidissent illam exceptionem de privilegiis contrariis Concilio Trident., nihilominus non essent revocata per generalem confirmationem. Quod tandem agnoscit Emman. Roder., d. quæst. 8, art. 10. Non video tamen quomodo cum hac doctrina possit subsistere alia, quam ipse accipiat cum Summa Rosel., quod per similem

confirmationem generalem privilegiorum Minorum ex certa scientia revocata sit Clement. *Dudum*, de Sepulch., quoad quartam funeralem, cum illa constitutio etiam sit Concilii generalis, et directe resistat tali privilegio, et non fuerit in speciali revocata. Contrarium ergo censeo verum, nisi aliunde constet de speciali revocatione Concilii, ut magis ex ultimo puncto hujus capitis constabit.

6. *De exceptione addita per Gregorium XIII et Sixtum V.* — Sed quæret aliquis cur Gregorius XIII et Sixtus V addiderunt illam exceptionem, si absque illa intelligenda foret. Respondet Roder., dicto artic. 10, additam esse ad firmandam regulam in contrarium, id est, ut intelligerentur confirmata omnia alia privilegia aliis conciliis generalibus contraria. Sic enim alias dicimus, quod, licet in generali concessione potestatis ad absolvendum, non veniant casus reservati, si tamen in illa generali concessione addatur exceptio unius casus reservati, intelliguntur alii concessi. Et, licet supra dixerimus, per confirmationem in forma communi non ratificari privilegia nulla, nihilominus si in tali confirmatione addatur exceptio unius privilegii alias irriti vel revocati, eo ipso intelligitur, mentem confirmantis esse confirmare omnia alia, etiamsi essent amissa vel irrita, ut tradit Bald. in Feud., titul. Per quos fiat investitura, cap. 1, n. 2, et sumitur a simili ex eodem in l. 1, § *Sed excipiuntur*, ff. de Fer. Ubi rationem adducit, quia exceptio firmat regulam in contrarium, l. *Tribunus*, § ultim., ff. de Milit. testamen., quem allegat et sequitur Jason in l. ultim., ff. Quod quisque juris. Verumtamen valde etiam de hac declaratione dubito; nam ex illa sequitur, illam exceptionem additam esse ad ampliationem confirmationis, non ad restrictionem; atque adeo majorem esse confirmationem ab eodem Gregorio XIII factam cum tali exceptione, quam sine illa, quia cum illa solum excipit Concilium Tridentinum et concedit alia, sine illa vero omnia intelliguntur excepta; consequens autem videtur plane absurdum, et contra mentem Pontificum, ut idem Roderi. aperte etiam sentit in eadem quæst. 8, art. 1.

7. *Vera explicatio cur supra dicta clausula addita fuerit.* — Dico ergo illam exceptionem additam esse a Pontifice, quia voluit esse magis certam, et non relinqui sub generalibus regulis quæ incertæ sunt, et infinitis interpretationibus et opinionibus sunt subjectæ. Item voluit Pontifex specialiter ostendere voluntatem suam circa firmitatem Decretorum Concil.